

Advies over het grammaticaonderwijs in de lagere school – Het veld, meewerkend voorwerp of lijdend voorwerp

1 januari 1978

Auteur: Anneke Boot

Volume: 09

Nummer: 6

Pagina's: 30-33

Documenten

- [moer_jrg09_057.pdf](#)

anneke boot advies over het grammatica onderwijs in de lagere school het veld meewerkend voorwerp of grammatica lijdend voorwerp de adviescommissie leerplanontwikkeling moedertaal aclo m heeft eind 1977 toen ze nog commissie modernisering moedertaal cmm heette een advies over grammatica onderwijs op de lagere school naar de minister gestuurd het advies bevat de volgende conclusies 1 de aclo m moedertaal spreekt zich uit tegen het op zichzelf staande systematische gebruikelijke grammatica onderwijs in de lagere school 2 hoewel haar eerste conclusie dit reeds inhoudt verklaart zij hier met nadruk dat zij selectieve toetsing van kennis van grammatica termen en vaardigheid in het gebruiken daarvan aan het einde van de lagere school onjuist acht 3 de aclo m meent dat begrippen en termen uit de grammatica die actueel nodig zijn voor andere onderdelen van het taalonderwijs in het desbetreffende onderdeel zelf aangeleerd moeten worden onlangs in augustus 1978 heeft de minister dit advies openbaar gemaakt wat er toen gebeurde is daar weet u alles van in de krant op radio en tv is vaak een heftige discussie losgebarsten over zin en onzin van zinsontleder op de lagere school de aclo m zou best een goede public relationsmedewerker kunnen gebruiken de nota is erg slecht aan de pers gepresenteerd het departement heeft een persbericht doen uitgaan zonder dat de nota voor de persmensen verkrijgbaar was de aclo m zou daarover betere afspraken moeten maken met het departement onderwijzers vinden dat ze met advies in de kou worden gezet doordat er slechts van afschaffing wordt gesproken van een bepaald aspect van taalbeschouwing zinsontleden zonder dat alternatieven worden aange 30 boden de aclo m blijkt een afschaffingscommissie te zijn anneke boot constateerde dit naar aanleiding van een enquête onder een aantal onderwijzers inleiding g tential schoten

in leiden aan de onderwijzers van de zesde klas een paar vragen gesteld deze kleine in het kader van de problematiek rond de aan telefonische enquête vond plaats in de maanden sluiting tussen lager en voortgezet onderwijs be mei en juni 1978 dus nog voor het advies offi sloot de cmm in september 75 haar mening te cieel was uitgebracht 3 geven over het grammatica onderwijs aan 10 tot wist u al af van het bestaan van de nota 14 jarigen zij was daartoe uitgenodigd door de van de 15 scholen bleek er een persoon vaag verschillende commissies die het leerplan vreem iets over te hebben gehoord al wist hij niet de talen moderniseren en door mensen van het meer hoe of wat de anderen hadden er hele contactorgaan voor de innovatie van het onder maal niet over gehoord en waren nogal verrast wijs over de conclusies bijna drie jaar later is het dan zover en kunnen wat bevat uw huidige schoolwerkplan aan we over het advies in de kranten lezen er kwa taalbeschouwing men veel reacties unaniem werden genoemd zinnen knippen grammatica onderwijs blijkt evenveel mensen ter taalkundig en redekundig ontleden incidenten harte te gaan als spelling en opstellen schrijven teel werden wat andere benaderingswijzen ge vooral opmerkelijk waren de reacties van letter noemd maar niet systematisch bij het beoor kundige zijde niet zozeer om de kwaliteit van de delen van geschreven werk bijvoorbeeld werd gehanteerde argumenten als wel om het grotere terloops wel eens gewezen op het verschil in kader volgens sommigen zelfs de samenzwering soorten van taalgebruik waarvan dit advies een onderdeel zou zijn de ene waarom zinsontleden columnist verwacht hiervan weer een ferme bij als antwoord op deze vraag noteerde ik een drage in de richting van de debilisering van de hele reeks antwoorden deels samenvallend natie de andere is het voorstel uit het hart ge met de argumenten die de commissie in haar grepen want hoewel hij nooit heeft kunnen ont advies ook bespreekt leden schreef hij de beste opstellen van de klas het bevordert inzicht in taalvaardighe en kan hij zich nu ook nog heel aardig redden² den met name de schriftelijke dit laatste het is nuttig om te weten dat de commissie aan werd door iemand nog speciaal in verband vankelijk geprobeerd heeft het grammatica on gebracht met dialect sprekende kinderen derwijs te behandelen in het kader van een be het is nodig voor de verwerving van vreem spreking van het onderwijs in taalbeschouwing als de talen misschien is het nuttig om hier geheel omdat het schrijven van zo n algemene op te merken dat volgens afspraak er in beschouwing te veel voeten in de aarde heeft be leiden geen vreemde talen op de lagere sloot zij dit advies alvast afzonderlijk uit te bren scholen worden gegeven gen verder zijn de conclusies alleen met betrek het is nodig voor het spellingonderwijs king tot het lager onderwijs getrokken in plaats het staat in de leidse toets regionale va van zoals de opdracht aangaf in het kader van riant van de cito toets de aansluitingsproblematiek over de 12 tot 14 de ouders willen het jarigen wordt weinig gezegd en de onderbouw het voortgezet onderwijs wil het krijgt alleen de raad om met de vreemde talenle de leerlingen vinden het plezierig als je raren te gaan overleggen het maar leuk weet te brengen wat blijft er anders nog over r eacties va n ond erwijze rs als we het laatste antwoord maar aan het nade rende einde van het schooljaar wijten eigenlijk om nu eens te horen wat de onderwijsgevendenden geen geschikte tijd om mensen met zoiets lastig uit de praktijk hiervan vonden heb ik op een vijf te vallen zijn de

overige te verdelen in interne 31 en externe antwoorden voor wat betreft de in-
ken als hun dagelijks en zinvol werk zien juist terne geeft de commissie aan dat
het toch min de argumenten die zij noemen worden in het ad stens twijfelachtig is
of de grammatica de effec vies sterk gerelativeerd voor wie wil zelfs ont tiefste
weg is om de gestelde doelen te bereiken kracht veel van deze mensen voelen zich
door ook al zou de taalvaardigheid door oefening in een dergelijk oordeel aange-
vallen en gaan zich zinsontleding en woordbenoeming bevorderd dan verdedigen
misschien ook wel hun eigen worden dan nog bieden leeractiviteiten die daar inci-
dentele twijfels daarmee overstemmend rechtstreeks op gericht zijn meer garantie
voor ik denk dat een meer positieve benadering laten het bereiken van het
gestelde doel en voor een zien wat taalbeschouwing ook kan zijn veel juiste
spelling van de werkwoordsvormen zijn al effectiever werkt ook al heeft dit zoals
de com leen de termen onderwerp en persoonsvorm maar missie in de inleiding
schrijft veel voeten in de nodig en wat betreft de externe juist dit jaar is aarde een
begin had er na drie jaar toch wel mo een leidse scholengemeenschap de louise de
gen zijn coligny scholengemeenschap een project begon in taaldidaktiek aan de ba-
sis zijn heel wat voor nen om de aansluiting van de zesde klassers van al beelden
te vinden om er iets van te noemen aan die verschillende lagere scholen op die
ene brug de hand van verkeersborden duidelijk maken wat klas te verbeteren na
een inventarisatie van ge de verschillen zijn tussen gebieden verzoeken en bruikte
leerboeken en werkvormen zijn er nu mededelen en door een verbinding te leggen
naar door de secties van de vakken die hiervoor in aan zinnen met moeten kunnen
e d bewust ma merking komen vragen opgesteld over de inhoud ken van mo-
daliteit een ander voorbeeld woord van het moedertaalonderwijs en het gewenste
volgorde aan het begin van de zin bekijken door eindniveau van de lagere scholen
later volge n zinnen knippen en nagaan wat in de betekenis 4 2 n h n 4cn n icr nn
woor yin ol4 n rc ip egprf 1 t ve rande rt al s ie dp ynl n nrrlg van rla wnnrrlnr-
nanon het een en ander ook in de praktijk te zien be wijzigt kan je variatie in het
schrijven bevorde halve wat meer begrip voor elkaars positie kan ren het ook een
minimumprogramma opleveren met overigens zou ook dat taalbeschouwingsonder
meer levenskansen dan vroeger omdat het nu in wijs toch maar een beperkt on-
derdeel van het een bredere samenwerking is opgesteld moedertaalonderwijs
moeten uitmaken en zou overigens bleek bij het ene schoolhoofd dat al echt taal-
vaardigheidsonderwijs een veel belangrij enigszins op de hoogte was en zich niet
verrast ker plaats moeten innemen toonde over de uitkomst van de commissie twij
wanneer andere vormen van taalbeschouwing fel te bestaan aan het nut van het
ontleden hij zich zo een plaatsje in het schoolwerkplan ver vroeg zich af of het niet
leidde tot een verbalisme overen moet het ontleden vanzelf wel een stukje in
plaats van het gewenste inzicht in de structuur opschuiven en inschikken h et aan-
bieden van van taaluitingen dat het toch in zijn schoolwerk leerinhouden en
werkvormen over bijvoorbeeld plan voorkomt is grotendeels afhankelijk van de de
verschillende functies die de taal heeft hoe leidse toets c q het voortgezet onderwi-
js en verschil in taalgedrag samenhangt met verschil in de ouders maatschappeli-
jke positie kan veel stimulerender werken op de leerlingen en de onderwijzer om
conclusie dat het de mogelijkheid biedt bij de eigen bele vingswereld aan te

sluiten dat alleen kan het het zal intussen wel duidelijk zijn geworden dat veld van lijdend voorwerp tot meewerkend voor de conclusies van de commissie zo n beetje haaks werp maken staan op wat de onderwijzers die ik heb gespro 32 noten jan blokker volkskrant augustus 1978 nico scheepmaker leidsch dagblad 245 78 misschien is het goed hier eerst de gang van zaken te schetsen wat betreft gram-matica in de eindtoets de cito toets beva tte in 1977 voor het eerst ontleden en wo-ordbenoemen aanleiding daartoe waren de resultaten van een enquête waarin het onderwijs ge vraagd werd naar het belang dat zij hecht aan dit on derdeel in tegen-stelling tot de andere onderdelen werd woordbenoeming zinsontleding toen door 57 procent nog wel de meerderheid van de onde rvraag de onderwijzers belangrijk gevonden voor de scho len die dit onderdeel wel van belang achten is er een afzon-derlijke normeerde toets beschikbaar gesteld terecht vraagt elias nrc augustus 1978 zich af of dit een zaak is waarbij de m e ning van onderwijzers de doors lag moet geven in de regio leiden wordt een eigen zogenaamde leidse toets gebruikt samengesteld onder verant woordelijkheid van de bavocommissie een over legcom-missie van lo en vo deze toets bevat nog wel woordbenoemen en zinsontleden dit kan van in vloed zijn op de antwoorden die ik kreeg tot slot nog een opmerking over d e cito toets staatssecretaris he r mes vindt volkskrant 3 oktober 1978 dat de toetsen meer diagnostisch dan selecte ren d van aard moeten worden en stelt voor cito en slo samen te voegen om de toetsen beter te kunnen afstemmen op de beoogde leerdoelen taaldidactiek aan de basis samengesteld door de nij meegse werkgroep taaldidactiek groningen 1974 33